СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 95. | Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 23 квітня 1932. | VOL. XL. | No. 95. | Jersey City, N. J., Saturday, April 23, 1932. | THREE CENTS.

ҐОВЕРНОР РОЛФ ВІДКАЗАВСЯ ПОМИЛУВАТИ МУНІЯ

САКРАМЕНТО (Каліфорнія). — Ґовернор Ролф проголосив своє рішення в справі помилування Мунія, заявляючи, що по довгих студіях прийшов до переконання, що Муні винуватий.

Як відомо, Томес Муні відсиджує кару досмертної вязниці за те, що суд узнав його винуватим бомбового замаху в Сен Френсіско, в дні Военного Приготовання, 22 липня 1916 р. Перед кількома місяцями інтервенював у справі помилування Мунія нюйорський мейор Вокер, котрий заявив, що він переконаний, що Муні є невинуватий.

Ґовернор Ролф покликується на те, що він є четвертим ґовернором, котрий відмовляє Мунієви помилування. Згадує за Билинґса, котрого засуджено за той самий злочин, а котрий, по словам ґовернора, був сліпим оруддям Мунія. Ґовернор покликується далі на своїх правних дорадників, котрі предложили йому ввесь матеріял у справі Мунія, який вказує на вину Мунія. Він каже, що Муні був ввідомий із замахів ще до бомбового атентату підчас паради Военного Приготовання. Ґовернор уважає його анархістом, котрий видавав революційні публікації і держав звязок з анархістами.

МАТИ МУНІЯ ПОТРЯСЕНА.

САКРАМЕНТО.—Міссіс Мейрі Муні, літ 84, мати Томеса Мунія, сиділа в кімнаті, яка сусідувала з тою, з якої ґовернор проголошував рішення в справі помилування її сина. Вона не чула слів. А коли репортер передав їй їх зміст, вона впялила в нього очі й не годна була зрозуміти, що це сталося; а звернувшися до дочки, почала нервово питати: „Що це сталося? Що він каже? Що це?"

МЕЙОР ВОКЕР МОВЧИТЬ.

НЮ ЙОРК. — Мейор Вокер відказався дати коментарі щодо рішення свого приятеля, ґовернора Ролфа, в справі помилування Мунія.

ПРОҐРЕСИВНІ СЕНАТОРИ КАЖУТЬ, ЩО МУНІ НЕВИННИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Деякі сенатори, як Най, Блейн, Брукгарт і Шел, заявили отверто, що Муні засуджений невинно, та що вони не надіялися від ґовернора Ролфа такого рішення.

ТОМАС ПРО ТРАВЕСТІЮ СПРАВЕДЛИВОСТИ.

НЮ ЙОРК. — Робітничі орґанізації й провідники пятнують відмову помилування Мунія. Дехто каже, що це сталося тому, що комуністи вложили у ту справу свої пальці, та що Фостерови не треба було витати матір Мунія. Знову Нормен Томас, соціялістичний провідник, називає справу з помилуванням Мунія травестією справедливости, яка є теж доказом слабої сили зорґанізованого робітництва.

БЕЗРОБІТНІ ПЕРЕД СІТИ ГОЛ.

НЮ ЙОРК. — Підчас демонстрації безробітних перед Сіти Гол прийшло до сутички з поліцією, наслідком чого було 15 осіб побитих.

Поліція не хотіла допустити представників демонстрації до мейора Вокера. Саме через те прийшло до бійки.

ДОМАГАЮТЬСЯ ДЕПОРТАЦІЇ БЕЗРОБІТНИХ ЧУЖИНЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — На конґресі Дочок Американської Революції принято резолюцію, в котрій ця організація домагається від президента проголошення декрету, на підставі якого можна би депортувати зі Злучених Держав усіх чужинців, котрі не мають роботи.

СЕКРЕТАР ДОВК ТЕЖ ПРОТИ ЧУЖИНЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар праці Довк каже, що чужинці є тим деструктивним елементом, який підкопує американські установи, а американські „так звані поступовці" помагають їм у тому ділі.

Разом з тим секретар подав до відома небувалу в американській історії подію, що минулого місяця депортовано більше чужинців з Америки, ніж їх допущено.

ХОЧУТЬ ЗРОБИТИ НЮ ЙОРК СУХИМ.

НЮ ЙОРК. — Прогибіційний адміністратор завзявся „осушити" Ню Йорк. День за днем замикають по кількадесять спікізів. Процедуру тепер дуже упрощено. Нема ніяких розправ. Прямо замикають на цілий рік ті льокалі, де знайдено алькогольні напитки.

ПРИГАДУЮТЬ ЗАКОНИ МОЙСЕЯ ЯК РАТУНОК З ДЕПРЕСІЇ.

НЮ ЙОРК. — Жидівські рабіни пригадують у своїх промовах, виголошених зприводу свята Пасхи, що в це свято треба було по законам Мойсея визволяти невільників, котрі були довгий час у неволі, як теж треба було дарувати довги довжникам, котрі були довгі літа довжні. Отакого закона треба й тепер, казали рабіни, щоби довести світ до економічної рівноваги і вирівнати економічну нерівність. Бо де є економічна нерівність, там не може бути мови про політичну рівність і демократію.

РАДИТЬ ТОРГОВЛЮ З РОСІЄЮ.

Роберт П. Ламонт молодший, син відомого американського банкира й теперішнього секретаря (міністра) торговлі, зявився в Москві за позвинення на ширшу скалю торговлі між Америкою й Росією. Ламонта наняв московський уряд для наладження хову худоби в Росії.

ІРЛЯНДІЯ РІШАЄ ПРО ПРИСЯГУ АНГЛІЙСЬКОМУ КОРОЛЕВИ.

Парлямент Вільної Ірляндської Держави ухвалив у першім читанню закон про зміну конституції цеї „держави", що постановляє усунути присягу на вірність королеви Англії. За зміну голосували всі посли з виімком одного. Закон прийде до другого читання в середу. Сподіваються горячої дебати.

НЕВДОВОЛЕННЯ В ШВЕЦІЇ НАСЛІДКОМ АФЕРИ КРОЙҐЕРА.

Наслідком упадку фірми сірникового короля Кройґера, що недавно покінчив самогубством, росте в краю невдоволення населення. Досі Шведи вірили в своїх промислових провідників, між котрими вів провід Кройґер. З відкриттям зловживань у фірмі паде довіря не лише до Кройґера, але й до інших підприємців. Побоюються зросту радикальних рухів.

УСУВАЮТЬ ВІД УРЯДУВАННЯ ВІЙТІВ.

Громадські Ради в багатьох селах галицького району ухвалили протести проти нових законопроектів самоврядного, шкільного та кольонізаційного та вислали їх до сойму й Українського Клюбу. Староство заборонило ухвалювати такі протести, а як хто ухвалив, то має висилати їх до староства або зложити на постерунки поліції. В останньому часі за ухвалення і висилку протестів поліція доручила письменний наказ припинення в урядуванні війтів і громадських Рад в Залукві, Межигірцях і Семиківцях.

З ЖИТТЯ РИБ.

Один учений дослідив, що ікра молодого коропа має 1 міліон 700 тисяч яєчок. Другий цікавий дослід, що угор належить до тих дивних творин, які гинуть зараз по терлі.

ТРАГЕДІЯ СЕЛА.

Нужда на Поліссі до того доходить, що селянин випродує останки інвентаря й, лишаючи хату й інші будинки на ласку божу, втікає до міста. А що знаходить в місті?

НОВА КІРТЕНОВА ЖЕРТВА.

З Білгороду, столиці Югославії, повідомляють, що там померла в санаторії 23-літня жінка тамошнього агента одного товариства обезпечень на манію переслідування. Сербський часопис „Време" пише, що ця недуга витворилася в тієї жінки після того, як вона оглянула в кінотеатрі фільму, що зображувала історію відомого масового вбивника Кіртена. Покійна жінка на представленні нараз занедужала на манію, що її 13-літня дочка впала також жертвою такої потвори, як Кіртен.

КАЖУТЬ ПИЛЬНУВАТИ ПАНСЬКОГО ЛІСА.

Золочівське староство видало зарядження, щоби люди з Вороняк пильнували панського ліса в Залісю, що є власністю „матечок" з Ляцького. Село Вороняки тягнеться кілька кільометрів і людям з противлежного кінця села буде до 7 км. до ліса. Влада обосновує своє зарядження тим, що хтось краде дрова. Що в такому разі будуть робити гаєві? Селяни Українці і Поляки відмовились від стереження ліса, а поліція шукає виновників спротиву.

НЕПРОСЛІДЖЕНА СИЛА.

Італійські часописи широко розписуються про одну 14-літню дівчину, котра має в собі незрозумілу й недосліджену силу: на її приказ усі річі в хаті рухаються, переходять з місця на місце; а як прикаже танцювати, то й танцюють. Учені й невчені тисячами сунуть, щоб побачити те диво. Перевели дівчину до готелю, щоби знати, чи будуть її слухати інші меблі, а не з її хати. Вийшло тесаме: і люксусові меблі готелю почали гасати по хаті! Дівчина зветься Отілія Мазелені, а мешкає в провінції Берґано, село Капріно.

НЕЩАСЛИВА МАТИ.

У Куритибі (Бразилія) сталася болюча трагедія. Єдина дочка бідної вдови, Германії Штраймберґ, Варвара, 15 літ, ішла раненько до роботи. Коли на скруті вулиці показалось авто, переляканa дівчина, замісць перескочити вулицю, стала, а покім кинулася назустріч авту, яке її з усього розгону вдарило. Переляканий шофер спинив авто, скочив до дівчини, вхопив її на руки, завіз, де думав, що ще її вратують, але надармо: дівчина померла, не прийшовши до памяти. Всі куритибські шофери так розчулилися тією подією, що добровільно почали збирати між собою гроші, щоби хоч чимнебудь змякшити біль бідної дови. А її біль не абиякий: недавно вона мешкала в Сан Павльо, де електричний ток убив її двох малолітніх синів.

ЦІКАВИЙ ЗВИЧАЙ.

Теперішньої зими Дунай замерз так, що по нім можна їздити кіньми. Те використовують селяни між Румунією й Болгарією: їдуть з Румунії до Болгарії на купно, бо там усе дешевше. Уряд одної й другої держави не питає за мито, а допускає вільну торговлю, бо так тут заведено від століть: коли Дунай замерз, зносяться пограничні перешкоди.

СВАРКА ЗА ПОРТРЕТ ҐАНДІЯ.

Дуже цікава публична дискусія виринає в Лондоні через портрет індійського провідника Ґандія. Цей портрет прислав на виставу в Королівській Академії Штук маляр Освалд Берлі, котрий намалював Ґандія підчас його побуту в Англії на конференції з англійським урядом. Цей портрет Академія відкинула, і то не з артистичних оглядів, а тільки тому, бо признала поміщення портрету Ґандія на виставі „небажаним". Виставова комісія Академії, котра принимала образи на виставу, признала образ гідним поміщення на виставі.

КАРАЮТЬ ЗА ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНУ АКЦІЮ.

На Загальних Зборах дня 14-го квітня м. р. засновано в Рівному філію львівського протиалькогольного Т-ва „Відродження" і вибрано Раду, але староста не приняв до відома цього вибору і покарав організатора зборів, Василя Ярмолюка, гривною 200 зол. за нелегальне зібрання. Ярмолюк вніс спротив і 28-го вересня м. р. окружний суд зменшив йому кару до 50 золотих з заміною на 5 днів арешту. Виконання присуду відволікалося. Аж 24 лютого ц. р. Ярмолюк дістав секвестраційний наказ на 63 зол. (5 зол. судових коштів, 5 зол. за доручення візвання, 3 зол. екзекуційних). На другий день після доручення наказу прийшов секвестратор і списав у Ярмолюка річи.

ЧАРОДІЙНИЙ ГОДИННИК.

Шведський інжинір Давид Ольсон зробив годинник, який фахівці вважають чудом техніки й вигаду. Цей годинник опріч т. зв. „звичайного часу" показує правдивий час сонця, докладні фази місяця і сонця, рік, місяць, тиждень, порядкове число, назву дня. Є тут і мапка неба, на якій автоматично порушаються срібні цвяхи, що відповідають рухови зір і планет на фірманенті; є два ґльоби, що докладно показують годину в усяких частинах світа. Має цей годинник і радіо, і ґрамофон, і електричний прилад до... варення кави. На верху годинника є кузня. Коли має бити година, вибухає на черені червоне полумя, а коваль вистукує на ковалі години.

ЯК ЦЕ НАЗВАТИ?

Був у Старому Самборі такий випадок, що одна „інтеліґентна" жінка без якогонебудь примусу, оттак для фантазії, змінила обряд та перейшла в табор другої нації. Щож, бувають такі випадки; на те нема ради. Ціну таких людей кожний знає. Але як це назвати, коли інтеліґентні одиниці народу, яких ця жінка зрадила, не тільки що не відносяться до неї байдужно, але ще більше її шанують та в товаристві з повним респектом виціловують по руках? — („Новий Час").

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ.

Село Ліщинці, пов. Бучач, мало сензацію. Крамар кооперативи „Згода" розкохався в одній дівчині. А що вона мала виходити замуж за іншого, то він загадав вкоротити її і своє життя. Дав їй зажити отруї і сам зажив. Та коли у його коханої проявились перші наслідки його вчинку (у нього їх не було, бо він взяв меншу дозу отруї), він налякався, прикликав помочі і люди обоє закоханих завернули з дороги на той світ.

НАЖИВА КОШТОМ ХОРИХ.

Поліція веде слідство в справі зловживань у Сенаторії Каси Хорих у Ворохті. Підчас слідства вийшло на яву, що за гроші, призначені для хорих, урядовці Каси Хорих улаштовували ріжні забави. І в той час, коли для хорих жінок робітників не було місця в санаторії, то протеґовані „достойники" мали там безплатне помешкання і харч. Один лікар, К. Х., продав за добрі гроші старе вживане авто комісареви для Каси Хорих.

ГОЛОД ЗАХОПИВ ВОЛИНЩИНУ

УРЯД НЕ ОРҐАНІЗУЄ НІЯКОЇ ДОПОМОГОВОЇ АКЦІЇ. НЕЗАСІЯНІ ПОЛЯ СТОЯТЬ ОБЛОГОМ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Волинська ґазета „Земля Волинська" описує страшні картини голоду на Волині в луцькому повіті, особливо в тих громадах, що потерпіли від градобиття. Повітовий Комітет Допомоги Потерпівшим від градобиття робив численні заходи у Варшаві та перед воєводою Юзефським, щоби зорґанізовано державну допомогу голодуючому населенню. Але ні Варшава, ні воєвода ще й досі палець об палець не вдарили, щоб полекшити становище населення.

В хатах селян луцького повіту нужда страшна. Їжі в нікого нема, хіба лише шматок чорного хліба, з половою та соломою, на кілька осіб. Навіть бараболі населення не має. Худоба й коні не можуть підвестися на ноги й лежать, здихаючи масово з недостачі корму. Населення грошей не має, щоб купити собі поживи й хлібороби не можуть платити ніяких податків. Худоба й коні так здешевіли, що їх годі продавати, бо за шкіру треба більше заплатити ніж за живого коня.

До того ще податкові урядники допікають населенню, хоч добре бачать, що селяни не в стані платити ніяких податків. Поля стоять облогом, необсіяні з недостачі насіння. Комітет Допомоги Потерпівшим апелює до влади, щоб із збіжевих запасів держави видано населенню на насіння 21,000 метрів збіжа. Та з дотеперішньої практики можна сказати з певністю, що уряд нічого не пособить, бо на це „нема фондів"; зате є великі фонди на підтримку волинських хрунів, їх орґанізацій та преси.

ПОЛІЦІЙНІ ДОПИТИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Підчас судового процесу у Львові над 15 особами, яких поліція обвинувачувала в приналежности до комуністичної партії й у протидержавній роботі, всі підсудні ствердили, що на слідстві їх поліція катувала в страшний спосіб. Комісар поліції отверто заявляв, що поліція вже має зложені зізнання арештованих, які вони мусять підписати добровільно, або будуть змушені до підписання тих „зізнань" поліційними заходами.

Всі обвинувачені відмовлялися „добровільно" підписати „свої зізнання" й лише після страшного катування, в непритомному стані вони підписували ті паперці, які їм підсувала поліція. Отсе ще один малюнок до звичайного способу, яким ляцька поліція добуває „зізнання" арештованих.

„ШАПКАМИ ЗАКИДАЄМО ЯПОНЦІВ!"

МОСКВА (СССР). — Всеросійський Робітничий Союз, що обєднує сімнацять міліонів робітників, вислав зі свого конґресу до комуністичного військового міністра, Ворошилова, телеґраму, в якій заявляє, що робітництво буде боронити Росію від нападу на неї „буржуазії", а зокрема на Далекому Сході. Крім того конґрес постановив збільшити военну підготовку робітництва, до якої рішив втягнути також і селянство.

ЯПОНІЯ ПЕРЕВЕДЕ СВОЇ НАМІРИ В МАНДЖУРІЇ.

ТОКІО (Японія). — Военний міністер Аракі заявив в імени армії, що Японія має свої спеціяльні завдання в Манджурії, де старається завести мир і спокій та зробити країну раєм для мешканців. Тому Японія не буде звертати ніякої уваги на старання Ліґи Націй, чи яких великих держав, диктувати свою політику Японії в Манджурії.

Щодо радянської Росії, то міністер Аракі підкреслив, що його дивують военні приготування Росії на північно-манджурському кордоні, де Росія скупчує свої війська. Але Японія цих приготовань не боїться й буде спокійно далі чекати розвитку подій.

СТИМСОН НЕ БУДЕ ГОВОРИТИ З ЛІТВІНОВОМ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Большевицька делеґазія в Женеві ввесь час старалася зробити відповідний ґрунт для побачення Літвінова з американським секретарем стейту, Стимсоном. Большевики дуже бажали того, щоб навязати переговори з Америкою, з якою зближення могло би бути для них великим поратунком в тяжкій ситуації.

Літвінов офіційно не зважився просити побачення з Стимсоном, а старався зробити так, щоб запрошення до розмов прийшло від Америки. Та Стимсон відмовився навіть відповідати на запитання про можливість такого побачення. Коли до Женеви приїхав Мек Донелд з Лондону, то на двірці його стрічали всі диплёмати. Між ними був також і Літвінов. Жінка Стимсона подала руку Мек Донелдови, а коли тут припадково опинився Літвінов, то вона з погордою відвернулася від нього.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВИДАННЯ ХАБАРНИКІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Розкриття все нових та нових фактів швіндлерства сірникового короля Кройґера, що поповнив самогубство, докотилося й до Польщі. Ґазети вимагають тепер оголошення імен тих політиків, які за хабар давали Кройґерови концесії в Польщі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОС ВАЖНИЙ І В ПОРУ

Стаття митрополита Шептицького про „політичні католицькі партії" є таким голосом, якого нам досі не доводилося чути від українських епископів. В ній порушено цілий ряд надзвичайно важних питань, на які, коли йде про українську церковну владу, бували досі ріжні відповіди. А що митрополит порушує і такі справи, як справу льояльности до окупантів українських земель, виконування законів, які йдуть на знищення українського народу, то, річ ясна, варта і треба знати, як він на ці справи задивляється.

Саме тепер у краю і тут на іміграції влаштовують у честь митрополита ювилеї, на яких славлять його релігійну, гуманітарну й культурну працю. Було би дуже вказаним, щоби на таких святах представляти теж і те, як митрополит глядить і на наше політичне життя. Особливо треба би звернути увагу на те, як він задивляється на ті відносини, які повинні бути між українською католицькою церквою і церковною владою та українським політичним життям. А це нас особливо обходить, бож саме на тім тлі прийшло й тут на американськім ґрунті до важкої боротьби, якої наслідки ще й досі цілком не зліквідовані. У всіх нас ще є в добрій памяти ота акція, яку розпочав був д-р Назарук разом з епископом Богачевським, а яка втягнула українську католицьку церкву і деякі орґанізації в завзяту боротьбу за справи наскрізь політичної натури. Втягнення церковної орґанізації, запомогової й спортової до одного бльоку для поширення монархістичної пропаґанди пошкодило не тільки самій пропаґанді, але довело до ослаблення самої церковної орґанізації й занепаду авторитету церковної влади навіть серед вірних.

А нашу іміґрацію ті справи обходили і далі обходять тому, що вони встрявають у наше народнє життя і є перешкодою в природнім нашім розвою. А перешкодою є тоді, коли авторитету церкви вживається для насильного або штучного защіплювання політичних ідей, які повинні розвиватися природно й відповідати природним потребам українського народу і його духовій структурі.

Оте становище, нашої іміґрації, що відгороджує церкву від політичних партій, знайшло тепер потвердження з боку церковного авторитету, яким є митрополит Шептицький. А коли вірні й духовенство його славлять і йому ювилеї влаштовують, то звернуть тепер увагу і на те, що він визнає за розумне й добре,

УКРАЇНА В ІТАЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ

(Від кореспондента „Свободи" з Італії).

Щоденник „Корріере дель Тиррено", що виходить у Ліворно, присвячує в чотирох останніх числах з 26, 30, 31 березня та 1 квітня великі статі в два-три повних стовпці, описови й аналізі щодо подій на румунсько-українськім кордоні. Всі ці статі позначені Букарештом, не мають підпису і ніби є зпід пера спеціяльного італійського кореспондента. В усякому разі вважаю, що вони, бодай у витягах, повинні бути цікавими для читача, попереше тим, що змальовують страшні події, яких героями і жертвами є наші українські селяни, а подруге тому, що в них відбивається точка погляду західно-европейського культурного суспільства на Україну. Не все ті погляди є нам приємні, але ми мусимо точно знати, що про нас і про наші можливости думають чужинці.

Отже в числі з 26 березня італійський часопис пише:

„Від кількох днів на лівому березі Дністра запанував стан облоги. Совітська влада вжила сього засобу, щоби не дати можливости селянам України переходити совітський кордон і втікати до Румунії. Ся масова втікачка селян з совітського раю викликається не політичними причинами. Втікачі з України залишають землю не тому, що їм забракло свободи, бо громади сталинського раю примушені віддавна жити як вівці величезної отари, в повній неможливости виявити будьяку ініціятиву, присвятитися будьякій діяльности, відповідній до індивідуальних здатностей і жадань. Ні, — не тому залишають селяни совітську землю. Людина кориться тут будьякій формі життя і зносить, не здатна реаґувати, порушення своїх найбільш елементарних прав..." (Тут автор, звичайно, помиляється; український селянин виказав на протязі цілої совітчини, що він не „кориться", а навпаки, увесь час повстає; на жаль, йому бракує відповідної орґанізації і проводу, що зумів би знютувати окремі вибухи в одно відповідне річище. — Е. О.).

„Але, продовжує автор, людина не може пристосуватися до того, щоби буквально вмирати з голоду. Доведена до такого краю, людина поводиться, як і всі тварини в такому становищі: залишає рідні місця і тікає туди, де вона надається знайти бодай найбільш необхідне для прожиття. Голод — ось причина трагічної еміграції селян України, що була колись збіжевою коморою Росії і цілої Европи. Траґічна еміграція! Накази совітської влади є катеґоричні і виконуються без вагань: совітські війська мусять стріляти негайно проти кожного — людей, жінок і дітей — хто наважився би переходити замерзлий Дністер... В Букарещті відбулися з сього приводу протестаційні збори проти сього нечуваного варварства і вислано чимало закликів до Ліги Націй. Але Ліга Націй не може зробити нічого: ніяка „моральна пресія" не може заважити в відношенню до режіму, що поставив себе поза рямці людськости..."

Навівши кілька прикладів деяких найбільш траґічних епізодів останніх днів, в котрих жінки і діти залишилися жертвами кулеметів та ручних бомб, італійський кореспондент продовжує:

„Отже вже більше місяця як що дня (чи вірніще: що ночі, бо бідолашні селяни намагаються втікати поночі) приходять такі звістки. Жахливі страшні драми й траґедії, що подаються в яких десятьох рядках часописної звістки. А тимчасом яка ріжноманітність драматичних елементів в сих коротких звістках, що синтезують страждания й мучеництво цілого великого народу! Театр подій залишається завжди той самий, сумний і похмурий: замерзла ріка, біла бинда в сто двацять пять метрів завширшки, і порожній степ, вкритий килимом снігу, серед котрого лише кілька дерев здіймають до неба — в розпучливій молитві — свої голі костисті руки... Але артисти міняються що ночі. Дія відбувається звичайно тоді, як небо є хмарне, бо місячне світло, якеб там воно не було поетичне, співпрацює з жорстокими червоними катами.

„Дністер відділяє не лише Совіти від Румунії, але цивілізацію Сталіна вд цивилізації старої Европи. На протязі 1931 р. всього 324 родинам, в складі від 2 до 12 осіб, пощастило втекти з України до Бесарабії. Цього року, за час від 1-го січня до 1-го березня ще 359 родин перейшли Дністер і оселилися в Тягині, в сусідніх селах та в Кишиневі. Розміри еміграції зростали з дня на день. Се дуже не подобалося совітській владі і тому вона ввела стан облоги та дала якнайкатеґоричніші накази — класти трупом кожного, хто намагався би перейти Дністер..."

„Перебігти Дністер не вимагає богато часу: двох хвилин вистарчало би цілковито; але звичайно їх не вистарчає, як надлітає смертоносна куля. Щасливі ті, кого куля відразу вбиває. Бо поранених жде довга страдницька смерть у снігу. Минулої ночи, пише італійський кореспондент, цілу ніч було чути на Дністрі плач дитини, що кликала розпучливо: — „Мамо, мамо!" — але мама лежала мертва, і не відповідала на її плач..."

Але я не хочу спинятися на тих епізодах нещасливої втікачки, що їх наводить італійський кореспондент: з ними український читач вже є ознакомлений з української преси. Треба лише віддати йому данину справедливости: він зібрав у своїх статях таку силу епізодів, що італійський читач мусить бути ними глибоко вражений, і то тим більше, що в Італії досі панує необмежений культ дитини і родини...

В числі з 30 березня вміщено другу статтю тогож кореспондента під заголовком: „Українці під серпом кулеметів". Тут ми знаходимо згадку про повстання селян у Тирасполі, дня 24 березня, і інші численні епізоди траґічної еміграції до Румунії. „Совіти, пише кореспондент, боронятьcя від обвинувачення в жорстокости тим, що Румуни, мовляв, теж стріляють до тих, хто хоче втікати з Румунії до Совітчини. Але кореспондент справедливо зазначує, що ся оборона є дуже незручна, бо Румуни, щоправда, теж стріляють, але не до селян, **не до дітей та жінок,** що шукають захисту і шматка хліба, а до большевицьких шпіонів. До тогож, навіть і до них вони стріляють лише після наказу спинитися, як поставлено в усіх інтернаціональних законах, а не без усякого попередження, ніби до дикого звіря, як роблять се совітські червоноармійці..."

Кореспонденції в числах з 31 березня і 1 квітня присвячені розмовам з утікачами, серед котрих знаходимо бувшого червоноармійця навіть зпід Лубен:

„У мого батька, каже він, забрали всю худобу і землю, а його самого вивезли на Сибір з багатьома іншими. Тому я вирішив дезертувати..."

Усі втікачі однозгідно заявляють, що по деяких селах всі були би раді втікати, колиб тільки не така охорона. Один селянин так пояснює свою втечу: — „Я втік з моєю жінкою і двома дітьми, бо в совітах нема більше ні жінок, ні дітей, — усе лише колхозники, а сімї нема"...

„Разом з голодом і мізерією, зауважує кореспондент, бажання вратувати своїх дітей від так званих „червоних хрестин" чи „октобрин", від рекрутування їх у лави „дітей Леніна", як називають втікачі большевицьких шпигунів та комсомольців, чимало причинилося до того, що цілі родини пішли на ризико смерти від кулі на Дністрі. І тому власне, що всі втікачі, зауважує італійський кореспондент, керувалися таким шляхотним, зворушаючим, таким людяним почуттям, заслугують вони бодай на повагу і співчуття. Але комуністи таких почувань не знають. По вулицях Кишинева були розліплені комуністичні проклямації, в яких проголошувалося, що „Втікачі з Росії втікають тому, що вони є кулаками, визискувачами бідних селян. Румунська буржуазія їх приймає. Вона хоче зробити з них військо, щоби післати до Японії (аж так далеко! Е. О.) на війну проти совітів, які борються за свободу пролетаріяту. Сі втікачі нацьковують проти совітів. Женіть їх від себе!..."

Румунська поліція відкрила головного автора сих проклямацій, який визнав свою вину. Се Румун, високий урядовець, що отримував від „гнилої буржуазії" незлу платню 50 тисяч лей місячно. Таких типів вербують собі визвольники світового пролетаріяту для пропаґанди проти бідних селян, утікачів, що кожний залишив на холодному снігу когось зі своїх рідних і любих — жінку, дитину, матір, а то і всіх разом.

Евген Онацький.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(Докінчення)

(27)

— Сего між Ляхами ніхто не знає. І Дзєнцьоловський, як би жив, посвідчив би, що я поводився як найвірніщий слуга річи посполитої. Гінець і його погоня посвідчать, що я їхав з ними і Татари наскочили всіх нас у кулі. Що потому ділося, вони не знають. Я скажу, що разом з вами був у татарськім полоні. Се мушу сказати, бо вість про се, що сталося, може іншим способом зайти до Слушкова. Кождий зрозуміє, що то не моя була вина, як одночасно й ви обое попали в татарські лика. Також ніхто не буде дивуватися, що я скористав з нагоди і з вашої помочи, щоби з неволі втекти.

— Добре було би, як би ми могли наше мясиво загріти, — сказав Сидір. — Та тут нема ніде й корчика. Нема чим палити. Ходім за отсей другий горб. Там є дебри з корчами і з водою.

Поїхали до тих дебрів. Сава розклав огонь і вони пришкварили свинячу вуджену похребтину, яку на відїзднім зі Слушкова Сидір дістав був від Друченкової. Коли наїлися, напились води і напоїли коні, пустилися в дальшу дорогу.

— Довго не добре було би попасати тут, — сказав Сава. — Дусай ще нині вернеться сюди з кількома хлопцями, або їх пришле сюди.

— Та чого?—спитала Марта.

— А поховати побитих. Два лишилися там, де ми зійшлися були з Дусаем. Може й на побоєвищи, де билися з драґунами, лишився який небіжчик. Також схочуть спіймати коні побитих, що десь в степу спокійно пасуться.

Всі трое посідали на коні і пустилися в сторону Запорожа. Тепер вже не квапили і по годині їзди були вже над Богом при броді. По тім боці був маленький оборонний городок, в якім сиділа сторожа, що пильнувала броду. То були товариші і приятелі Сидора. Разом з ним і з Мартою на той бік пробрався також Сава, щоби добре виспатися і на другий день вернутися до Слушкова. Ночувати лишився також тому, бо цікавий був на новини з Запорожа і з городової України. Вісти були для нього дуже цікаві. Ще цікавіші були ті вісти для Сидора.

На городовій Україні Ляхи виписали з реєстру тих реєстрових козаків, що вертаючися крізь Запороже з воєнного походу на Перекоп, задержались були на Запорожу. Сказано, що се військовий непослух, за що їх повичеркувано з військового реєстру. Очевидно одночасно покасовано їх козацькі привилеї, і від їх родин повідбирано землі. Ті родини закріпощувано і запрягано в ярмо панщини. Гетьман реєстрових козаків, Грицько Чорний, ні пальцем не кивнув проти заневолювання козаків виписчиків і взагалі тих козаків, яких Польща не хотіла вписати в реєстр, бо той гетьман спанібратався з Ляхами.

Вісти про все те, що з козаками діялося під Польщею, так озлобили всю козачу братію, що зібрані на Запорожу козаки порішили війну проти Польщі. Вони зараз обрали гетьманом Тараса Трясила і по всій Україні розіслали аґентів бунтувати козацтво до повстання. Ті аґенти прийшли також до Корсуня і до полковника Ставського.

Полковник Ставський опинився між молотом і ковалом. Корсунський полк мав три тисячі реєстрових козаків. Кромі того в місті і в околиці було чимало незареєстрованих і виписаних з реєстру. Польський ґарнізон в Корсуни також мав три тисячі людей. Полковник був у змові з партією Тараса Трясила і хотів би перейти до нього з цілим своїм полком. Він знав, що хоч би сам не зробив сего, то його козаки самі без нього перекинулись би до повстанців. Та полковник також знав, що як його полк збунтується, то хоч би він сам лишився вірний Польщі, його донька помре страшною смертю, бо вона собою ручить за вірність свого батька і його полку.

Коли Сидір опинився на запорозькій землі, його першою роботою було вислати поспішного гінця до батька Марти з вістю, що його донька вже вільна і безпечна. Той гінець відїхав на Корсунь не пізніше, як чверть години після того, як Сидір переступив ріку Бог.

Другої днини Сидір, Марта і Сава розійшлися на три шляхи. Сава пробрався назад на лівий бік Бога, щоби вернутися до Слушкова. Марту Сидір вислав з валкою, яка саме тоді їхала до запорозької Самари, по лівім боці Дніпра. Вислав її туди, щоби в самарськім жіночім монастирі переждала час до кінця війни. Сам Сидір поїхав здоганяти військо Трясила, яке вже було рушило в похід.

На вість, що гетьман Трясило підступає до Корсуня, полковник Ставський з цілим своїм полком вийшов з міста, бо команда польського війська і реєстровий гетьман Чорний приказали йому вдарити на ворога Річи Посполитої. Полковник з усім своїм військом перейшов до нового гетьмана.

В польськім ґарнізоні Корсуня настала трівога й паніка. З того скористали міщани і вдарили на безрадних. Майже ввесь ґарнізон погиб, а недобитки втікли з міста.

Ляцького прислужника, гетьмана Чорного піймали його власні козаки і за зраду стяли його. Зпід Корсуня гетьман Трясило пішов під Бориспіль, де стояло польське військо. Козаки вдарили на нього. Все те військо лягло на побоєвищи. З трох - тисячного польського війська спаслося всего на всего двацять і шість душ. Се був перший великий успіх гетьмана Трясила. За ним пішли інші, ще більші. Війна скінчилася великою побідою козаків коло Переяслава, і угодою, яка козацькі привілеї сильно поширила.

Михайло Зощенко.

МЕШТИКИ.

Трофимич з нашої комунальної кватири пішов купити мештики своїй дочці. Дочка його, Нюшка, такий невеличкий вибракований підросток. Сім літ їй.

Так ось пішов Трофимич з тією Нюшкою черевички придбати. Бо то вже йшло до осені, а черевиків, самособою, нема.

Ось Трофимич заскреготів зубами—мовляв, такий видаток, узяв, наприклад, свою Нюшку за лабку тай пішов перевести для неї купно. Вступив з дитиною до одної крамниці.

Сказав показати крам. Казав приміряти. Все зовсім гарно — і крам добрий і міра докладна. Одно, знаєте, ніяк не годиться — ціна не годиться. Ціна, скажемо отверто, дванацять карбованців!

А Трофимич, самособою, хотів дешевше купити ці діточі недомірки — за півтора, за два карбованці.

Тож пішов Трофимич, не зважаючи на розпучливий Нюшкин рев, до іншого маґазину. В другому маґазині зажадали червінця. В третій крамниці знову червінець. Словом, куди не поступлять — та сама історія: і нога відповідна до черевика і товар гідний, а з ціною формальне розходження ножиць і взагалі Нюшкин рев.

У пятій крамниці Нюшка приміряла черевички — добрі. Спитали, яка ціна. Девять карбованців і ніякої знижки.

Став Трофимич просити, щоби йому опустили три-чотири карбованці, а тутже Нюшка в нових черевичках підійшла до дверей тай, не дурна, вийшла на вулицю.

Кинувся Трофимич за тією своєю дитиною, та його управитель зупинив:

— Насамперед — каже — заплатити треба, а потім бігти за своїми орудками.

Став Трофимич просити, щоби підіждали.

— Зараз, каже, дитина, може бути, зявиться. Мені товар цей непідхожий, бо задорогий. Дитина, може бути, побігає, побігає тай вернеться.

Одначе Нюшка не вернулася.

Нічого не вдієш, заплатив Трофимич, скільки зажадали, тай пішов додому.

А Нюшка була вже дома та парадувала в своїх нових мештиках.

Хоч Трофимич її трошечки перетріпав, та, між іншим, мештики таки при ній остались.

Тепер, після тієї події, може бути, ви завважали, в державних крамницях стали давати для примірювання один лише лівий черевик.

А правий черевик тепер ховають кудинебудь, або сам управитель стискає його між колінами та не позволяє доторкнутися.

А дітоньки, самособою, тепер доволі самостійні.

Покоління, кажу, доволі свобідне.

(З російського переклав М. Н.).

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішних її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

—o—

Національним ідеалом українського народу перейметься дитина в Старому Краю тільки в „Рідній Школі". Тому піддержім завзято її змагання в її другому пів-столітті!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ще раз опера „Катерина".

Після надзвичайного мистецького й матеріяльного успіху опери „Катерина" в Народнім Домі, на Шестій вулиці, рішено виставити її вдруге. Разом з тим пороблено деякі зміни та поліпшення в складі хору й старанніше підібрано цілий ансабль.

На ролю Москаля Івана пощастило запросити співака римської королівської опери, пана Мельникова, відомого артиста більших оперових сцен. У його виконанню отся, здавалося, незначна роля відразу набирає великого значіння, повноти й краси. Його артистичний спів та інтерпретація цілої постаті Івана робить зрозумілим, чому Катерина зрадила гарного селянського парубка й чому вона не втрималася від того, щоб не осоромити себе й батьків, ставши покриткою.

Разом з тим і постать Івана, як безсердечного любаса-Москаля, вимальовується у всій її ширині. Поза всім, Мельников посідає дуже приємний, повний соковитих фарб, голос. Такого складу, як пані М. Гребенецька (Катерина), п. Корнат (мати), п. М. Гребенецький (батько), п. Великанів (Андрій) та пан Мельників (Іван), сцена українського театру в Америці ще ніколи не бачила й навряд, чи буде мати ще коли нагоду бачити.

І. Б.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Гарна вистава.

Товариство „Дністер", відд. 361 У. Н. Союза, відоме з того, що всі його підприємства завжди добре удаються, бо заранжовані розумно й при допомозі добрих сил. Те саме можна сказати і про драму „Циганка Аза", яку відограно дня 16 квітня в Укр. Народнім Домі заходами цього товариства.

До цього треба додати, що режесура цеї драми спочивала в умілих руках артистки співачки, пані Марії Гребенецької, котра недавно виставила в Ню Йорку прекрасну оперу „Катерину", яка пройшла з небувалим успіхом. Мимоходом кажучи, ця чудова опера, яку варто почути, буде відограна ще раз цеї суботи, себто дня 23 квітня, теж в У. Н. Домі.

„Циганка Аза" має за собою довгу історію, бо грають її від десятків літ на всіх українських сценах. І завжди притягає вона до себе повно публики. Бо тема взята з дійсного нашого життя. Це трагедія двох душ, які хотіли би злитися в одну, хотіли би разом жити і себе розуміти, але не можуть, навіть при найбільших зусиллях волі. Одна душа, циганська, для якої істнує хіба світ широкий — воля, а друга селянська, що звязана важними законами, які приковують нашого селянина до землі, для котрої рідна земля, поле й хата є святощами, які треба заховувати, для яких усе треба жертвувати. І циган Василь (Василь Вірин), і Галя — сільська дівчина (пані Д. Стеценко) чесні й благородні люди, але падають жертвою сліпої любови, яка не хоче бачити тих глибоких ріжниць, які ділять їх душі, що виросли в двох ріжних середовищах. А те середовище невмолиме, бо проклинає того, що від нього відпадає.

Циганка Аза (пані Гребенецька) має привернути свому циганському родови втраченого сина, а собі свого улюбленого. А крім того пімститися на тій „білій", що вміла й посміла відбити її любовника. З усіх тих завдань вивязалася пані Гребенецька дуже добре, а про співучу частину її гри вже й не треба говорити. Цеж співала оперова артистка!

Циганський ватажок (П. Чорнюк) і селянин Лопух (П. Ординський) представили два ріжні типи, добре обдумані й гарно виведені. Сцена з умираючим Лопухом і прокляттям вийшла дійсно драматично.

Згадати би ще стару циганку (п-ні Ординська). Гарна вимова, поважна й тверда постава, а разом з тим, коли треба, й мягкість у слові, прямо впадали в очи. Це драматичний талан. І шкода, щоби був невикористаний.

Опанас-сирота (Скоробогач) завдав жалю і сміху. Добрий актор вже з того боку, що не зробив з цеї ролі карикатури, як це часто буває.

Приграваєла оркестра п. Р. Кузьми, а акомпаніювала панна Оля Ткачуківна. Хори були ефектовні. Значить, вистава випала під кождим оглядом дуже гарно. Були добрі сили, повно публики і загальне вдоволення.

Л. М.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вистава „Чорноморці".

Українське Запомогове Товариство „Дніпро" старається кожного року улаштувати бодай одну виставу. Беручись до такої вистави, воно все має на увазі добре поставлення артистичної сторони даної штуки, без ріжниці, чи буде який дохід, чи ні. В першій мірі воно дбає про саму штуку, та про задоволення нею присутних. Вислід таких старань був успішний і на виставі оперети „Чорноморці", яку відіграно дня 10-го квітня б. р. в Українськім Народнім Домі на Шестій вулиці.

В опереті брали участь добре відомі нюйорській публиці театральні сили, як М. Карлаш, М. Троїцький, Т. Троїцька, пані Чавдарова, Гупалова, Шереметова, Осадчукова й інші.

Не розбираючи кождої ролі зосібна, загально треба сказати, що гра й співи акторів викликали в присутних повне задоволення. Безперечно, одною з найцікавіших частин вистави була поява М. Карлаша в ролі старого, богатого парубка. Власне він своєю грою робив цілу виставу живою та інтересною. Карлаш своїм знаменитим акторським таланом покривав вповні слабші сторони штуки, а тому зовсім заслужено викликував у присутних велике захоплення та бурхливі оплески.

Інші артисти також з успіхом справилися зі своїми ролями, а між ними треба відзначити особливо паню П. Троїцьку, Л. Троїцького та паню Гупалову й панночку Осадчукову. Хорові співи також пройшли добре, а тому назагал треба признати, що оперета „Чорноморці" цим разом пройшла з гарним успіхом, хоч взагалі ця оперета є дуже тяжка для співу й гри в українському репертуарі. Тому мало було українських театрів, навіть у Рідним Краю, які мали відповідні сили для її відіграння.

Д. Г.

—o—

БОФАЛО, Н. Й.

Концерт хору „Бандурист".

Хор „Бандурист" при укр. прав. церкві, зорганізований 1931 р., тепер оживлений і веде свою працю під орудою о. С. Мусійчука. В хорі гуртується свідома українська молодіж і старші, що не жалують часу і труду для піднесення рідної пісні і штуки. В порозумінню з хором працює також Товариство Українських Національних Танків Авраменка під кермою громадянина І. Ґута. Обидва ці товариства приготовляються до виступу в святі ювилею нашого міста в липні ц. р.

Дня 16 квітня ц. р., на запрошення міського шпитального заряду, обидва ці товариства дали концерт у міськім шпиталі, де крім пацієнтів прибуло багато гостей з ріжних частей міста і всі любувалися нашою піснею та танками.

В „THE BUFFALO EVENING NEWS", APRIL 15, 1932, подано про це таку новинку:

> Msmbers of St. Mary's Ukrainian Greek Orthodox church, 448 Elk st., Thursday evening sponsored an entertainment for patients of the City hospital. Ukrainian folk songs and dances were on the program and the church chorus sang under the direction of the Rev. Stephen Musiychuk, pastor.

ПЕРЕД УКРАЇНСЬКИМ СВЯТОМ В ЧЕСТЬ ЮРІЯ ВАШИНҐТОНА.

(Комунікат Школи Українського Національного Танку).

1. **Обїздка з фільмою,** знятою з вистави в Метрополітен Опері, повинна дати нагоду українським громадам ближче обзнайомитися з цілями наміченого свята. Референт пояснить усе і дасть відповіди на запити. Порядок вистави фільми проголошений окремо.

2. **Маніфестація біля обеліска у Вашинґтоні** підготовляється зовсім солідно. Делеґація українських центральних установ виїздить до Вашинґтону на кілька днів і там поробить кінцеві приготування. Імя бесідника, час виголошення промови через радіо й інші евентуальні заходи, подасться до відома у свій час. Тепер пригадуємо про два поїзди в неділю 1 травня. Один виїздить у півночі, другий по годині 8 рано з Ню Йорку ферою при Либерті стріт до стації Балтимор і Огайо в Джерзи Сити, де вже поїзд буде чекати. Треба бути кілька мінут перед часом. Точний час їзди був проголошений у часописах. Поворот у півночі з неділі на понеділок. Ціна $3.50 в обі сторони. Пригадуємо, що маніфестація зачнеться в годині 3-тій пополудни. Всі Українці, що будуть тоді у Вашинґтоні, зволять явитися точно біля обеліска.

3. **Два нові виступи** підготовано в цілости, а то: **в Бостон, Масс.,** на вівторок, 10 травня, в год. 8 ввечір в Шуберт театрі, і в **Толідо, Огайо,** на понеділок, дня 23 травня, в годині 8 ввечір в Колізеум. Ще не готові місцевости межи Дітройт і Москіґон, Міш. Також само ще нема вістей з Індіянаполис та Синсиннаті.

4. **Програма свята** вже виготовлена. Вона поділена на три дії. „Спомини з України", перша дія розпочинається великодною гаївкою при звуці дзвонів і пісні „Христос воскрес", переривається з кінцем пісні „Владико неба і землі", і відновляється символічним перелетом журавлів до Обіцяного Краю при співі пісні „Чуєш, брате мій": Опісля йде цілий ряд балетних образків, а фінал становить Козак Парубоцький, виконаний самим артистом Василем Авраменком.

Другу дію виповнює Народня Пісня України, виведена Українським Хором Олександра Кошиця. Пісні уложені так, щоби дати характеристику української народньої творчости. Отже є пісні релігійні, обрядові, історичні, чумацькі, любовні, жартобливі, співана казка, й коломийкові. Майже кожда пісня розвивається в драматичну акцію і нові строфи дають варіянти мельодії. Пісні аранжовані М. Лисенком, Ол. Кошицем, С. Людкевичем, Ф. Колессою і М. Яциневичем. На вступ іде „Кант св. Юрію" з огляду на імя Юрія Вашинґтона.

Третя дія відбудеться „На Землі Вашинґтона" серед української громади, що виросла в Америці. Є це балетні картини. Зачинаються Метелицею вючою, а кінчаться фіналом: „Поклін тіням Юрія Вашинґтона". Тут виступає цілий збір Хору й Балету. До танків грає типова народня орхестра з великим басом і ситком.

На промови запрошені по ріжних місцевостях визначні американські діячі.

5. **Для перевозу цілого збору** винаймлено омнібус. Крім цього їдуть ще автомобілі й трок. Перевозиться народні костюми для артистів, декорації на сцену, музичні інструменти, і все, що потрібне до виступів. Крім артистичних їдуть також і технічні сили для обслуги сцени і підготовки останніх конечних дрібничок.

6. **Купованія білетів.** Хто купує білети на українське свято наперед, той помагає до забезпечення матеріяльної сторони свята. Перед виїздом до Вашинґтону потрібна більша готівка. Якби всі свідомі Українці закупили тикети вже тепер для виступів по своїх місцевостях, дали би дуже легко найважнішу допомогу для успіху свята. Це відноситься головно до Ню Йорку й Филаделфії, де громадянство має велику скількість свідомих одиниць. З околиці Ню Йорку повинні купувати тикети на виступ пополудні в Карнеґі Гол, а вже лишити Нюйорчанам вечірний виступ.

В. Авраменко,
управитель.

Розлючений горожанин телефонує до редакції та протестує проти того, що часопис подав, будьтоби він помер на грипу.

З редакції питаються його: „А відкіля це ви телефонуєте, коли ви вже небіжчик?"

Два слова.

Коли ґенерала Ґранта вибрали президентом Злучених Держав (1868—1876) зійшлося перед його хатою дуже багато людей, щоби віддати честь улюбленому героеви. Новоибраний президент вийшов на бальконі. Його поява викликала одушевлення й оплески. Потім стали поодинокі споміж присутних, а опісля всі домагатися, щоби президент говорив:

Ґрант вклонився та всміхаючися, сказав:

— Но, серс!

Ці два слова, що ними так лякончно відповів великий державник на забаганки, враджували та вдоволили присутних і вони потім розійшлися.

В ЯПОНІЇ ТАКОЖ НЕ ДУЖЕ ТО РОЖЕВО.

Берлінський щоденник „Форвертс" помістив статтю, якої не препустила цензура в Японії. Написав цю статтю студент Торао Гаясі. Описує в ній бранку (асентирунок) у цісарстві островів.

Одного травневого дня надягнув Гаясі народню ношу, яку носять у його рідному селі, та вибрався на залізничу стацію. Там було вже більше молодих людей. Були по святочному вистроєні, одначе мовчали. Їхали до окружного міста до бранки.

Вечером перед бранкою ніхто з них не їв. Сподівалися, що їх не візьмуть до війська, коли виглядатимуть зле. Не їли також рано. Потім їх повели до бранки.

Однорукий, ордерами та зброєю обвішаний старшина, що подобав на виголоднілу лисицю, виголосив до них довгу, святочну промову. Потім мусіли писати, рахувати, а вкінці роздягнутися. Важили їх, міряли, пробували їх слух і оглядали зуби.

— Як називається твій володар? — спитав товстий старшина слабобитого хлопця.

Той мовчав.

— Дурню, ти не знаєш, як називається твій всемогучий володар? — крикнув на нього лютий старшина та вдарив його двічі пястуком у лице. Потім повторив питання другому хлопцеви, який дріжав перед ним наче миш перед котом. Той також мовчав. Старшина став молотити хлопця, аж він упав. Потім приказав замкнути його. Закровавленого хлопця виволікли за ноги.

Історію того хлопця я чув пізніше. Його брата заасентирували на чотири роки. Тому, що з ним страшно поводилися в касарнях і наслідком поганого харчу занедужав на чахотку. Помер, а його недуга проковтнула всі ощадности родини. Другий брат, після того як його асентирували, відрубав собі вказуючий палець правої руки, щоби не піти на війну.

Зі страху перед касарняним життям Японці ходять десять днів безперервно до святині та жертвують богам усі свої гроші, щоби лиш охоронили їх перед військовою службою. Носять на карку тяжке дерево, котре, мовляв, хоронить перед бранкою. Інші псують собі зір так, що від пятнацятьох літ носять окуляри.

Коли прийшла черга на Гаясія, почалося переслухання. „Скільки податку платять твої батьки? Студіюєш? На якім факультеті?" Потім спитали, що це таке демократія? Колиж запитаний пояснив це, старшина розлютився дуже.

— Думаєш, що демократія оправдана?

— Певно.

— Чому?

— Тому, що державна влада є в руках народу. За цю відповідь дістав Гаясі в лице, аж кров потекла з носа на долівку.

— Це є проти закона, що ви бєте мене! — сказав Гаясі. За це дістав ще раз у лице.

Сташини зібралися довкола свого зверхника та нараджувалися тихцем. Потім дали його воякам відвести до келії.

Вічером однорукий старшина поклкикав усіх асентированих знову до салі. Сказав: вислідн слідства були дуже погані. Між вами є симулянти, погані патріоти, а вкінці демократи. Це сором.

І став говорити про патріотизм.

— Перепрошую, — зголосився підстаршина — сталася ніприємна справа. Есіда (побитий юнак) втік із вязниці та кинувся в ріку.

Всі побігли до ріки. Знайшли там лише Есідові деревляні черевики. Вода прокотнула його...

Японців усе представляють як дуже воєвничий нарід. Та гола правда виглядає не така то вже дуже рожева, як це бачимо з повищого оповідання Гаясія.

На залізничому двірці підійшла якась пані з хлопчиком до залізничника та питається:

— Прошу пана, коли приїздить поїзд із Сан Франціско?

— Двацять сім хвилин по шестій.

— Дякую, — сказала жінка й відійшла з хлопчиком.

За хвилину приступила знову й питається те саме. Залізничник сказав іще раз. Колиж прийшла ще раз і втрете спиталася, залізничник уже розсердився та спитав:

— Щож ви, пані, гадаєте, жартувати собі з мене?!

— Алеж борони Боже, я не жартую, лише мому хлопчикови так сподобалося, як ви говорите, в котрій годині відїздить поїзд.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Заки сів писати Вісти з Базару, поставив собі рекорду на грамофон: 68984 „Гей на Івана, гей на Купала". В склепі тихо, вже всі пішли до дому, та рекорда грає і ті передісторичні мельодії-співи так і перед очи несуть якісь дивні історичні часи. Ті мельодії мимохіть приносять перед очи сильних, енерґічних, веселих людей. В них була весна, було літо, була осінь і зима. Лиш в піснях все те ще лишилося. Те саме є в другій рекорді: 68942 Гаївки. В тій рекорді є зміщено 40 Гаївок. Велика етноґрафічна вартість! Не можна грати таких рекордів, щоб не збудити бажання пізнати життя наших предків, їх звичаїв, обичаїв кращих, чим ми тепер маємо. Та мимо того за тими рекордами попит малий, а за „сміттям" великий.

Підприємство Сурма підписало контракт з радіо стацією (WOV) на цілий рік. Кождої неділі рано в годині 9-тій Українці будуть мати нагоду чути через пів години звуки з рідної землі. Заряд Сурми виробив відразу програму на цілий рік. Кождої неділі буде інша програма з іншої части української землі.

Перша програма була в неділю, 17. квітня п. з. „Гуцульщина". На неділю, 24. квітня буде „Закарпаття". На 1-го мая лишається на святочну програму. На 8-го мая „Лемківщина", на 22. мая „Бойківщина" („Бойкіленд") і т. п., що неділі. Підчас кождої програми буде музика по можности зложена з людей з тих околиць, про котрі буде мова. Реферат завсіди буде по українськи і по англійськи. Так, що сталий слухач не лише буде мати розривку, але і науку. За рік пізнають себе слухачі-Українці і полюблять. Пізнає Подоляк, що Лемко його брат і не буде співати Гуцул „десьте бойка діли, цисьте его іспекли, ци сирого зїли". Українці зі всіх земель є дуже здібні і талановиті, лише треба ті таланти показати на верха. А це взяло на себе підприємство Сурма і сподівається з того вивязатися щасливо. (Оголо.)

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(18)

Отой „воскреслий цезар" дав якийсь наказ своїм воїнам і вони почали короткими ланцюхами сковувати дикунів Баґеґо одного до другого. Кували їх за шию. Свою роботу воїни робили швидко й спокійно, а дикуни покірливо наставляли свої шиї в залізні кільця. Скоро робота ця була зроблена і всі полонені були сковані в одну ґрупу. Лише Тарзан лишився самий, не прикований до інших.

До нього підійшов начальник цих „римських воїнів" та ще двох білих воїнів. Всі вони були офіцири. Старший з них почав розмову з Тарзаном невідомою йому мовою. Як видно, він давав якісь запити та хотів вияснити, що це значить, що Тарзан опинився серед дикунів і був прикований до стовпа. Нарешті він наказав одному воїнови надіти на шию Тарзана залізний перстень з довгим ланцюхом. На цьому ланцюху воїн тримав Тарзана в поході.

Всі вирушили геть з селища Баґеґів. Попереду йшов начальник цих воїнів, а за ним кілька офіцирів. Потім ішов відділ воїнів, улаштований так, як старі римські леґіони. За ними йшли сковані чорні полонені, а потім Тарзан. Далі знову був відділ воїнів зі своїм офіциром на чолі, а потім воїни гнали коров, овець, свиней, дріб тощо, що заграбили в селищі Баґеґів. За тими знову йшов відділ вояків, охороняючи всіх ззаду.

—o—

Тарзан порівнявся з Люкеді, який був останній прикований до інших дикунів. Тарзан запитав його, що це за люди й чого вони тепер прямують у гори. „Хто вони такі?" — запитав Тарзан. „Це духи народу з Мірамвазі. Їх напад на нас це найстрашніше лихо, яке лише могло нас спіткати. Дістатися до їх полону, це найстрашніше, що можна собі уявити", відповів Люкеді. Невесело було на душі Тарзана від такого пояснення.

—o—